

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Rok 2012

Gabriela Csiszárová

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Prostituce jako sociální jev v České Republice

Prostitution as a social phenomenon in the Czech Republic

Vedoucí práce:

Mgr. Monika Měrotská

Autor:

Gabriela Csiszárová

Rok 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 27.6. 2012

Gabriela Csiszárová

podpis:

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Monice Měrotské za odborné vedení této bakalářské práce, za čas a porozumění této problematice. Zároveň děkuji neziskové organizaci ROZKOŠ bez RIZIKA za poskytnutí odborných materiálů.

Anotace:

Tato práce se zabývá problematikou, která se nazývá prostituce. O prostituci pojednávám jako o sociálním problému, s kterým se pojí zdravotní a sociální aspekty. Práci jsem se snažila zaměřit zejména na právní vztahy a prostituci, kde se projednává zákon o regulaci prostituce. V této kapitole přikládám i výzkum, kde jsou zveřejněny názory sexuálních pracovníků na zmiňovaný zákon o regulaci prostituce. Stejně tak kladu i důraz na sociální práci s prostitutkami. Ve své práci i specifikuji organizace, které se zabývají touto problematikou.

Klíčové pojmy:

prostituce

aspekty prostituce

regulace prostituce

resocializace

zákon

prevence

AIDS

Drogová závislost

sex

sociální práce

násilí

Annotation

This work is about prostitution which I see as a social problem connected to health and social aspects of man's life. It does raise the connection between the law and the prostitution as phenomenon itself, e. g. how to get it under control. To draw a comparison between the law and the real life I have also attached a research with opinions of social workers. The emphasis is also put on social help to prostitutes and organizations providing that kind of help are pointed out.

Key words:

prostitution

aspect of prostitution

regulation of prostitution

rehabilitation

law

prevention

AIDS

drug addiction

sex

social work

violence

Obsah

Úvod	7
1. Definice prostituce.....	8
2. Historie prostituce	10
2.1 Prostituce a náboženské kulty	12
2.2 Historie prostituce v Čechách.....	13
2.3 Prostituce a současnost.....	14
3. Druhy a formy prostituce.....	15
3.1 Ženská prostituce.....	15
3.2 Mužská prostituce.....	16
3.3 Dětská prostituce	16
3.4 Organizovaná prostituce	17
4. Sociální aspekty prostituce	20
4.1 Příčiny prostituce.....	20
4.2 Zdravotnické aspekty prostituce.....	21
4.3 Rizika prostituce.....	23
5. Právní vztahy a prostituce	24
5.1 Právní úprava a prostituce v České Republice	25
5.2 Současná východiska regulace prostituce v zahraničí a v České republice	28
5.3 Zdaňování příjmů z prostituce.....	37
6. Sociální práce v oblasti prostituce.....	38
6.1 Charakteristiky a motivace žen, poskytující sexuální služby.....	38
6.2 Cíle sociální práce s prostitutkami	40
6.3 Neziskové organizace související s prostitutací	42
7. Kazuistiky prostituujících osob	44
Závěr.....	49
Resumé	50
Summary.....	51
Seznam použité literatury	52
Přílohy	54
Příloha A.....	55
Příloha B.....	56

Úvod

Je možné si odpovědět na otázku co je to prostituce? Například můžu označit ženu, která žije se svým mužem, protože je bohatý a má se s ním dobře za prostitutku ? Ptala jsem se svých přátel jak by takovou ženu či muže, který se prodává za peníze definovali. Odpovědi mi bylo, že to bývá osoba která nemá peníze, je na ulici a stopuje zákazníky. Nebo vysokoškolačka, která si při studiu snaží ulehčit svojí finanční situaci a přivydělává si sexem.

Odpověď není tak jednoznačná. Zkusme se nad tím zamyslet. „Prostituce je, když někdo nabízí sexuální služby za peníze.“ Pokud budeme tuto jednoduchou definici vnímat například jako matematický vzorec, můžeme si za slovo peníze dosadit i jiné pojmy. Může to být pohodlí, sociální postavení či sociální jistoty.

Já si téma prostituce jako sociální jev vybrala, protože jsem chtěla problematice prostituce porozumět blíže. Je zajímavé jak se s dějinami mění pohled na prostituci. Období kdy byly tyto ženy uctívány měnilo období kdy byly zavrhovány. Dnešní společnost vnímá prostituci negativně z toho důvodu, protože s prostitucí souvisí násilí, organizovaný zločin a drogová závislost.

Velkou část mé práce tvoří prostituce a právní vztahy. Věnuji se otázce legalizace prostituce, a to jakou by měla prostituce přínos pro stát, ale i jak vnímají samotnou legalizaci, která se týká zákonu o regulaci prostituce, samotné prostitutky.

Fakt je takový, že současná právní úprava problémy, které jsou spojeny s prostitucí účinně neřeší.

Ve své práci jsem se snažila podat ucelený pohled na problematiku prostituce a to jak z historického hlediska, tak z pohledu současného.

Bakalářská práce je sestavena ze sedmi kapitol. V teoretické části vycházím z autorských titulů, v části praktické přikládám případové práce, které jsem získala v rámci své spolupráce s nevládními organizacemi, které se problematikou prostituce zabývají.

1. Definice prostituce

„Ani blízkost těl nemůže sblížit vzdálená srdce.“ (Mika Waltari)

Slovo prostitut/prostitutka pochází z latinského „*prostituere*“ a označuje někoho, kdo se vydává na obdiv, kdo se nabízí k veřejnému smilstvu, nebo kdo vystavuje své pohlavní orgány. Tento výraz se začal používat k označení lidí, kteří si sexem vydělávali peníze až v pozdním středověku.

Prostituce bývá často označována jako nejstarší řemeslo světa. Ovšem tento přívlastek můžeme považovat za nesprávný. Těžko lze určit, kdo své tělo první nabídl k rozkoši výměnou za odměnu, ovšem etologové zjistili, že prostituci podobné chování se dá vystopovat už u některých primátů. (Chmelík. J., 2003., s. 55)

Podle Vaničkové je prostitutka v mužské fantazii ztělesněním ženy lačnicí po sexu. Se slovem prostituce se asociuje většinou žena a často také násilí, které bylo se sexem na prodej spojováno. To se dozví od skutečnosti, že když se mladý muž dozví, že je možné si takový sex koupit, může samozřejmě přijít na myšlenku, že by se k němu mohl dostat i bez placení. Z toho pak mohou vznikat případy sexuální loupeže - násilí. (Vaničková, E., 2005, s. 9)

Prostituci je možné definovat jako „*propůjčování se k sexuálnímu styku za úplatu*“ a souběžně jí lze definovat jako „*specifickou reakci na sexuální potřeby členů společnosti*“ (Sochůrek J., 2001, s.11)

Jan Chmelík si klade otázku zde je člověk geneticky predisponován k monogamii, nebo tíhne k promiskuitě: „*to, že je člověk monogamně naprogramovanou bytostí, vyvrací už ten fakt, že existuje mnohoženství, manželské nevěry, rozvody a prostituce. Otázka lidské promiskuity a s ní ruku v ruce jdoucí prostituce nemá jenom charakter ryze biologický, ale zahrnuje také problémy mravní. Člověk má eticky eticky zakodován monogamní svazek, ale na druhou stranu tíhne k promiskuitě a k vyhledávání možnosti neosobního pohlavního styku. Při pohledu na dějiny lidské sexuality musíme připustit, že člověk opravdu není a nemůže být monogamní bytost.*“ (Chmelík., J., 2003., s. 55)

Zatímco Bohuslav Brouk vnímá prostituci jako doplněk monogamie, protože nejvíce klientů tvoří ženatí muži, kteří nepovažují svoji ženu za atraktivní. Brouk zároveň tvrdí, že muž má k prostituci velmi nezávazný vztah. (Brouk, B., 1992)

Dle Ringdala je prostitutka tradičně chápána jako symbol hříchu, současně je však ve společnosti vnímána jako záruka a prostředek k upevnění morálky a manželství. (Ringdal, J., 2000, s. 7)

Dle mého úhlu pohledu má otázka prostituce několik aspektů. Nikdo nemá právo požadovat, nebo vymáhat sex a sexuální služby na cizí osobě násilím, nebo za úplatu, zároveň však, může mít možnost za jasně určených pravidel a regulí tyto služby vyhledávat. Každý by měl mít také právo takové služby po svém svobodném rozhodnutí nabízet, ale to pouze v tom případě, že se skutečně jedná o jeho vlastní rozhodnutí, které v rámci zákona nezasahuje negativně do společnosti. Mezi zákazníkem a prostituující osobou by měla fungovat slušnost, potom lze říci že se jedná o soukromý vztah mezi kupujícím a prodávajícím.

2. Historie prostituce

Chceme-li porozumět problematice prostituce u nás, měli bychom se jí zabývat v širším a to světovém kontextu.

Za první prostitutku můžeme označit kněžku. Objevuje se v jednom mezopotamském eposu, starém přes 4 tisíce let, který byl pojmenován po svém hlavním hrdinovi, Gilgamešovi. Gilgamešův epos, který vznikl v době starobabylonské 1800 let př. Kr. je tedy nejstarším příběhem o prostituci v dějinách. (Ringdal, N.J., 2000, s.12).

V mnoha původních společenstvech byla volná láska považována za posvátnou a přirozenou tak jako jídlo nebo pití. Dívka, která holdovala prostituci, nebyla považována špatnou nebo špinavou, nýbrž byla pokládána za zasvěcenou bohům.

Například v Indii údajně panoval zvyk, že se dívka musela v určitém věku rozhodnout buď pro manželství, nebo pro volnou lásku. Pokud zvolila druhý případ, byla zasvěcena bohu. (Chmelík., J. 2003, s.56)

Starověk

V období zlatého věku řecké kultury v Athénách a Korintu zaujímaly prostitutky důležitou společenskou úlohu. Prostituce se prováděla ve všech možných podobách a bojovali s ní proti homosexualitě. Zákonodárce a filozof Solon předepsal mužům prostituci a nevěstince jako lék proti homosexualitě. Z toho důvodu nechal zřídit první nevěstinec. (Chmelík., J., 2003, s.56)

V této době se zformovaly tři velké skupiny prostitutek. První z nich byly **dikteriady**, které podléhaly nižším úředníkům. Měly kontrolované a značně zdaněné příjmy, přesto patřili mezi důležité ženy. Dikteriady mohly vycházet na ulici až večer, musely nosit oblečení určené barvy nebo jasné znamení, kterým se odlišovaly od ostatních žen.

Druhou skupinou byly **auletridy**, pro které neplatily tak přísná pravidla. Většinou to byly hráčky na flétnu a tanečnice, mohly být tedy považovány za umělkyně. Hrály a tančily při symposiích a různých slavnostech.

Třetí skupinou nazýváme **hetéry**, které můžeme označit za královny lehkých žen. Pro hetéry neplatily prakticky žádná pravidla, většinou se o nich mluvilo jako o přítelkyních, nebo družkách. Dokonce bývala věrná jednomu muži i několik let. Nabízí se zde úvaha zda je můžeme označit za prostitutky.

V Římě byla potom oblíbenější prostituce mužská. Byli dováženi mladí otroci, jejichž cena byla vysoká a byli v té době považováni za velký luxus. (Bassermann., L., 1993., s.16')

Středověk

Středověk je období křesťanství, které vyzývalo k cudnosti, odříkání a hlavně pohlavní zdrženlivosti. Nakonec se musela i církev s prostitucí smířit. Byly zřizovány ženské domy, kde byly shromažďovány nevolnické dívky, aby tu pod dozorem vykonávaly prostituci a pracovaly. Můžeme to nazvat jako systém harémů. Mohl si zde muž za malý obnos peněz vybrat dívku, kterou chtěl.

Lehké ženy sloužily hlavně vojákům a duchovním. Francie byla do počátku 11. století považována za centrum mravního úpadku. Prostituce zde byla jen bezvýznamným hříchem. Nejčastějším zákazníky pařížských prostitutek byli studenti. (Chmelík., J., 2003., s.57)

O sto let později vymysleli radní opatření, kterého se využívá dodnes. Pokusili se vytlačit prostituci do určitých ulic nebo čtvrtí. Potom vznikla tzv. „ulička lásky“, kde nevěstkám velela abatýše. Jednou týdně prohlédl prostitutky lékař, při zjištění že je některá z prostitutek nemocná, musela odejít. (Chmelík., J., 2003, s. 58)

Novověk

Počátek 15. století je známý konáním církevního koncilu v Kostnici. Tam se velmi vysokém počtu shromažďovaly prostitutky, protože tam nacházely svou nejvěrnější klientelu, a to duchovní a vojáky.

Do Říma přesídlilo hodně lidí, mezi nimi i kurtizány. Kurtizány jsou považovány za velmi vzdělané a emancipované ženy. Uměly psát, číst i zpívat, najímaly si krásné byty a žily v přepychu.

Pouliční prostitutky byly označovány červenou stužkou a město se snažilo vytlačit prostituci do určitých lokalit. Zároveň přidělilo město prostitutkám dva lékaře, protože se snažilo zabránit šířící se epidemii syfilis.

V 18. století se prosadila prostituce jako nejoblíbenější oblast zábavního průmyslu. Velkou odpůrkyní prostituce byla Marie Terezie. Mezi tresty provozování prostituce bylo stříhání vlasů, nucené práce a nemálo prostitutek bylo dokonce popraveno.

Paříž byla nejznámějším a nejvyhledávanějším městem lásky, proto byla přezdívána hříšný Babilon. Nejznámější město, kde se shromažďovaly prostitutky byl Palais Royal.

V Paříži byli všechny prostitutky evidovány pomocí seznamů, které vedl hlavní inspektor.

V 19. století došlo k vytvoření silné kapitalistické vrstvy. Představitelé této vrstvy dávali přednost podnikům, kde si mohli vybrat z velkého počtu dívek, které byly vystaveny nahé a měly pevnou cenu. (Chmelík., J., 2003, s.59)

2.1 Prostituce a náboženské kultury

Je důležité s jakou vážností přihlížely přírodní národy na volnou lásku. Většinou úzce souvisela s kultem plodnosti. Dívka, či muž, kteří měli větší počet partnerů ukazovali jak jsou plodní. U některých národů docházelo rituálu soulože ve volné přírodě, protože se věřilo, že jde o oplodňovací kouzlo. Dá se předpokládat že takové kouzlo ve většině případech fungovalo. Stejný účel mělo vyřezávání obrazů ženských genitálií do ovocných stromů. Vše mělo sloužit k tomu, aby se zazelenaly stromy, rozkvetly květiny a vyrašilo obilí.

Na některých ostrovech, ležících mezi západním pobřežím Nové Guineje a severní Austrálií, je slunce považováno za mužský princip, který oplodňuje zemi. Nazývají jej Upu – lera neboli Pán Slunce a zpodobňují ho jako lampu zhotovenou z listů kokosové lampy.

Na Ukrajině, na den sv. Jiří, 23. dubna, vycházel kněz se svými ministranty do polí, aby požehnal rašící obilí. Pak si mladí novomanželé lehli v párech na osetá pole a váleli se po nich, protože věřili, že podpoří růst obilí. Z Ruska je znám obdobný zvyk s tím rozdílem, že místo novomanželů válely ženy po rašícím obilí kněze. Je docela možné, že z posvátného rituálu početí vznikla tzv. **posvátná prostituce**, kde kněžka zasvěcena určitému božstvu zajišťuje plodnost pro celou zemi.

Specifickým druhem posvátné prostituce je tzv. **chrámová prostituce**, která je spojena se svatostánkem určitého božstva. Chrámovou prostitucí nacházíme ve třetím tisíciletí před Kristem v nejrozvinutějších společnostech. Nejstarší dochované nevěstince byly nalezeny na území Sumerů, ve městě Uruku. Dům ve kterém prostitutky žily se nazývá gugum. (Chmelík. J., 2003, s.61)

Herodotos uvádí, že v Mezopotámii se každá žena musela oddat v chrámu před sňatkem cizímu muži. Na základě těchto zpráv pocházejících od Herodota se tvrdí, že existovala i nucená chrámová prostituce, kterou musely podstupovat početné dívky.

Za zlatý věk prostituce je označována antika. Hesychios napočítal 66 názvů pro ženskou a 74 názvů pro mužskou prostituci. Nejstarším a nejoblíbenějším výrazem je porné. (Chmelík., J., 2003, s.62)

S prostitucí jsou určitě spojeny i další mýty a náboženské slavnosti. Podstatou bylo nastínit, že prostituce je stará jako lidstvo samo a nelze říct, že se jedná o jev 20. století spojený s úpadkem společnosti.

2.2 Historie prostituce v Čechách

Ve středověku se prostituce rozmáhala ve velkých městech, protože vesnická společnost prostituci téměř neznala. Prostitutkami se stávaly hlavně ženy, které toužily po snadnějším životě a výdělku. Velmi často se stávalo, že mnohé dívky byly k prostituci donuceny jako zástava, nebo úhrada.

Existovala zde institucionalizována prostituce, která byla světskou mocí kontrolována a spravována. Existovaly i nelegální nevěstince vedené kuplířkami. Nejznámější centra pražských prostitutek byly v Krakovské ulici, na Koňském trhu a v Benátkách. Počet prostitutek se ještě zvýšil, když se Praha stala významným evropským univerzitním městem.

V období husitských válek byly všechny prostitutky z Prahy vyhnány a nevěstince zbořeny. Prostituce začala vzkvétat až za dob Zikmunda Lucemburského. Arcibiskup Jan Rokycana nařídil, aby byly prostitutky nějak viditelně označeny.

Dalším velkým impulzem pro rozvoj pražské prostituce bylo přesídlení císařského dvora z Vídně do Prahy. Velkou hrozbou mezi prostitutky se stal syfilis, který stejně nedokázal rozvoj prostituce zastavit. Stejně tak prostituce přežila i třicetiletou válku a morovou epidemii v 17. a 18. století. Nejvíce se jí dařilo v pohraničních městech jako je Liberec, v severočeském Mostu či Kladně. Policie ochotně tolerovala veřejné domy, jejichž zaměstnankyně byly evidovány a pravidelně se podrobovaly lékařským prohlídkám. Ženy většinou k prostituci donutila chudoba, většina z nich pocházela z chudých zemědělských rodin. (Chmelík., J., 2003, s.60)

Od počátku 20. století začali veřejné domy vycházet z módy. Prostituce se začala přesouvat na ulici.

V době socialismu se prostituce stíhala jako příživnictví. Zákon nepovoluje prostituci, ale zároveň to není trestní zločin. V 70. letech jsou v registraci na území Prahy v evidenci dva tisíce prostitutek. (Čech., Řezníček., 1997, s. 58)

2.3 Prostituce a současnost

Prostituce se v Praze rozmohla v 90. letech, kdy byla Praha a hlavně centrum města zahlceno prostitutkami. Především šlo o Rytířskou ulici, Václavské náměstí a pověstnou Perlovou ulici. (www.praha.eu, 2008)

Současná sexuální promiskuita je jevem, který zasahuje lidskou společnost ve všech jejích sférách. Prostituce se v České republice rychle rozrostla. Mnoho dívek provozujících toto řemeslo postává na vyhlášených mezinárodních silnicích a ulicích. Denní počet prostituujících osob se odhaduje kolem 6 300. Průměrný denní příjem prostitutky je potom kolem 2 500 Kč. (Český statistický úřad, 2008)

Prostitutky se hlavně zaměřují na cizince nebo na bohaté podnikatele. Část prostituce je zprostředkována na zakázku., je předem objednána dobře fungujícími „dealery prostituce“.

Další část prostitutek navazuje známosti s potencionálními zákazníky autostopem. Zájmena tento typ prostituce je velmi nebezpečný a může skončit určitým druhem násilí na oběti.

Podstatou prostituce současné doby je dosažení co největšího zisku, na kterém profitují další osoby. Vyskytují se případy loupeží na mužích, kteří jsou vylákáni prostitutkou na příhodné místo v terénu nebo do bytu, kde jsou připraveni spolupachatelé prostitutky, kteří pak v žárlivecké scéně napadají oběť prostituce. Při té příležitosti je okradou, nebo volí vydírání za nevěru. (Chmelík., J., 2003., s. 62)

Bývalý náměstek primátora Rudolf Blažek uvádí: *„dnes je pouliční prostituce okrajovou záležitostí, daleko větší nebezpečí plyne z veřejných domů, kterých je například na Václavském náměstí a v okolí kolem třiceti. Vypadá to že proti tomuto stavu město nic nedělá, ale opak je pravdou, v těchto zařízeních se střídá jedna kontrola za druhou, hasiči, policie, hygienici, živnostenská úředníci apod., ale v podstatě nelze řádně zakročit, protože není nástroj, podle kterého by mohly odpovědné orgány postupovat .(www.praha.eu, 2008)*

Blažek zároveň upozornil i na to, že pražské centrum by se mohlo stát rájem prostitutek a jejich služeb. Podle odhadů je v Praze téměř šedesát veřejných domů, většina z nich se nachází právě v centru.

3. Druhy a formy prostituce

V dnešní době dělíme prostituci podle dvou kritérií. Prakticky existují dvě možné kritéria, podle čeho prostituci dělíme. První kritérium rozlišuje poskytování sexuálních služeb podle subjektu a dělí se na prostituci ženskou, mužskou a dětskou.

Druhé kritérium pak rozlišuje prostituci dle prostředí, ve kterém je prostituce provozována. Může to být prostituce veřejná, nebo skrytá. Veřejnou prostituci považujeme za legální a provádí se v různých erotických salonech.

Skrytá prostituce je nelegální. Většinou se provozuje v soukromých bytech, nebo hotelových pokojích.

Osobně se zaměřím na druhy prostituce podle subjektu – tedy na rozdíly mezi mužskou, ženskou a dětskou prostitucí.

3.1 Ženská prostituce

Ženská prostituce zahrnuje několik forem prostituce, které se dělí podle různých způsobů, jakým jsou sexuální služby poskytovány.

Do první skupiny bych zařadila tzv. **luxusní prostitutky**, které vykonávají privátní prostituci. Luxusní prostitutky mají většinou stálou klientelu a své klienty reprezentují na různých společenských akcích. Samy sebe rády označují za společensky tolerovanější „společnice“. Většinou mají velmi vysoké příjmy.

Další možnou formou ženské prostituce je **hotelová prostituce**, téměř se neliší od předchozí kategorie, jen klientela je v tomto případě početně neomezená. Tyto ženy mívají i vysokoškolské vzdělání, prostituci poskytují hlavně cizincům, většinou ovládají alespoň jeden cizí jazyk. Z jejich činnosti plynou výhody i jiným osobám, například taxikářům, recepčním, dalšímu hotelovému personálu. (Urban., Dubský., 2008, s.133)

Novodobým trendem začíná být **bytová prostituce**, provozována v bytech za přítomnosti třetí osoby. Chmelík uvádí, že bytová prostituce patří mezi velmi nebezpečné formy prostituce, z hlediska zdravotních, sociálních a kriminálních rizik.

Barová prostituce je další kategorií a poskytuje se v různých erotických podnicích a masážních salonech.

Tato forma prostituce bývá nebezpečná, protože je spojena s řadou trestných činů. Může to být vydírání, obchodování se ženami a znásilňování. Druhá strana věci je, že dochází

k jakési institucionalizaci veřejných domů s možností právně regulovat poskytování sexuálních služeb za peníze. (Urban, Dubský, s.134)

Nejznámější a nejproblémovější forma prostituce je **pouliční a silniční prostituce**. Tuto formu prostituce provozují především mladé dívky s nízkým vzděláním, ale i pohřešované osoby na útěku od rodiny. Mnohé dívky, které provozují tento druh prostituce jsou závislé na drogách a mohou přenášet nebezpečné pohlavní choroby. Dívky, které provozují tento druh prostituce pochází většinou ze Slovenska, Ukrajiny, Ruska a Rumunska. Dívky z řad pouličních prostitutek se často potýkají s trestnou činností a mravností kriminalitou, včetně obchodu se ženami. (Urban, Dubský, s. 134)

3.2 Mužská prostituce

Mužská prostituce nikdy nebyla tak častá jako ženská. Datuje se až od starověku. Známými příklady jsou císařská Čína, starověké Řecko a Řím. V těchto zemích bylo „mužské řemeslo“ regulováno, ale v průběhu dějin se v mnoha dalších zemích vyskytly různé formální typy mužské prostituce. Mužská prostituce však vždy sloužila mnohem více mužským, než ženským zákazníkům. Je to většinou z důvodu toho, že významná menšina mužů je bisexuálně, nebo homosexuálně orientovaná.

Prostituty můžeme charakterizovat jako mladé muže, kteří se k prostituci dostávají zpravidla z rozvráceného rodinného prostředí, z něhož buď utíkají, nebo jsou vyhnáni. Devadesát procent chlapců nemá bydlení, mají narušenou sexuální identifikaci. Sami sebe většinou nazývají bisexuály.

K mužské prostituci se řadí i tzv. gigolové, ti poskytují své služby za úplatu ženám. Služby nabízejí prostřednictvím novin, nebo erotických časopisů. (Urban, Dubský, s.135)

3.3 Dětská prostituce

Dětská prostituce je definována jako využívání dětí pro sexuální účely za peníze či jinou odměnu nebo výhodu. (world congress against Commercial Sexual Exploitation of children, 1996)

Studie o dětské prostituci hovoří o tom, že se ročně pohybuje v dětské prostituci 500 tisíc až 1,2 milionů dětí, z toho 300 tisíc chlapců mladších 16 let a velká většina dětí zahajuje prostituční dráhu před 14. rokem života.

Prostituuující dívky jsou často vidět na ulici, kde vyhlíží své zákazníky, zatímco prostituující chlapci jsou více angažováni do pornografického průmyslu. (Vaníčková, E. 2005, s. 36)

Formy dětské prostituce je třeba vnímat v jejich plném kontextu komerčního sexuálního zneužívání dětí, který stanovil základní úkoly v různých oblastech života a dětí. Osoby, které nutí dítě ke komerčnímu sexu, si jsou vědomy faktu, že dětská prostituce je závažný trestný čin. Je dobré si uvědomit že dítě je obětí prostituce, nikoli však prostitutkou či prostitutem.

Dětská prostituce má potom 3 základní formy:

- **dětská prostituce organizovaná** – to je případ, kdy je do organizace dětské prostituce zaangažováno více osob. Tyto osoby se podílejí na vytypování dětí a získávání jejich souhlasu. Tato forma odpovídá obchodování s dětmi.
- **dětská prostituce rituální** – jsou takové případy dětské prostituce, kdy je sexuální zneužívání dětí spojeno s rituálními praktikami. Bohužel v posledních letech stoupá výskyt sadistických forem sexuálního zneužívání dítěte.
- **dětská prostituce institucionální** – jedná se o nejrozšířenější a nejnebezpečnější formu dětské prostituce. Dospělé osoby využívají systém institucionálního začlenění, které je opravňuje ke kontaktu s dětmi k organizování dětské prostituce. Většinou se jedná o církevní organizace, katolické kláštery a jiné zájmové aktivity.

Česká Republika a všechny evropské státy ratifikovaly Úmluvu o právech dětí, která státy zavazuje k ochraně dětí před všemi formami interpersonálního násilí. Bylo by opravdu smutnou skutečností, kdyby tento závazek nebyl znám všem profesím, nebo kdyby si profesionálové deficit etiky svého chování ani neuvědomili či ho v jiném zájmu potlačili. (Vaníčková, E., 2005, s. 70)

3.4 Organizovaná prostituce

Organizovaná prostituce je samostatnou kapitolou a tvoří široké spektrum trestné činnosti. Typickými trestnými činy jsou kuplířství, vydírání, pohlavní zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže a jiné.

Řada prostituujících vykonává prostituci z čistě komerčních důvodů. Ovšem existuje nemalé procento osob, které jsou k prostituci donuceny. Kuplíři organizující prostituci mají

k dispozici několik osob, které nutí k prostituci. Jejich činnost je organizačně propojena, ale nedá se říci, že by mezi nimi fungovala stálá organizační vazba. Lze však vyzorovat určité prvky, nebo li formální znaky charakteristické pro organizovanou skupinu.

Organizovaná skupina mívá několik členů, mezi které jsou rozděleny úkoly. Zpravidla to bývají:

- **Tipař** – osoba, která vyhledává dívky a chlapce jako potencionální prostituující. Tipaře můžeme potkat na různých diskotékách, nebo klubech.
- **Náborář** – osoba, která kontaktuje vytypované dívky a chlapce. Podvodně je najímá na finančně atraktivní činnosti a snaží se je zlákat na provozování prostituce.
- **Pasák, kuplíř** – osoba, která nutí muže či ženu k prostituci, a to i za použití násilí, vybírá zisk, organizuje prostituující, často se vydává za jejich ochránce.
- **Dopravce** – zajišťuje přepravu dívek a chlapců na místo určení. Náborář a dopravce bývá většinou jedna a tatáž osoba.
- **Hlídač aut** – osoba, která hlídá auto zákazníka po dobu, kdy mu je poskytována sexuální služba.
- **Poskytovatelé klíčů** – osoby, které za provizi nebo úplatu půjčují k provozování prostituce svůj byt.
- **Dohazovači** – osoby, které kontaktují potencionální zákazníky. Provizi získávají buď od prostitutky, kuplíře, nebo zákazníka.
- **Padělatelé** – osoby, které zhotovují falešné doklady pro dívky a chlapce, kteří jsou určeny k obchodu do zahraničí.

Pachatelé organizované prostituce většinou využívají naivity žen, které touží po dobrodružství a snadném výdělkem. Pokud žena odmítne, může dojít k určitým formám násilí, jako je vydírání, nebo jiné donucovací prostředky.

Existují typické způsoby získání ženy k prostituci. Dívky mohou být donuceny k prostituci rodiči, nebo rodinnými příbuznými. Většinou se jedná o romské rodiny, kde mohou být k prostituci nuceny i nezletilé dívky.

Privátní prostitutky se po čase dostávají do závislosti pasáků, většinou pak bývá velmi těžké vymanit se z jejich vlivu. Pokud prostitutka odmítne vykonávat svojí práci, hrozí jí, že k tomu bude donucena násilím. Dívky mohou být ale i svedeny k prostituci kamarádkami či spolužačkami.

Pokud se dívka, nebo žena rozhodne ukončit prostituci, může být jediným řešením útěk a ohlášení na policii.

Jan Chmelík potom uvádí: „*Na základě dlouholeté praxe a činnosti policie je možné konstatovat, že organizovaná prostituce, a s ní spojené kuplířství, je prováděna skupinou dobře organizovaných pachatelů, s přesně vymezenými úkoly. Práce skupiny se vyznačuje vysokou mírou plánovitosti. Jako typická forma organizovaného zločinu se však organizování prostituce vyskytuje jen výjimečně, a to zpravidla ve spojitosti s jinou závažnou trestnou činností, např. s obchodováním se ženami.*“ (Chmelík, J., 2003., s. 67)

4. Sociální aspekty prostituce

Urban a Dubský vnímá prostituci jako závažný společenský problém, kterým se zabývá celá řada vědních disciplín. Může to být sociologie, psychologie, sexuologie, kriminologie nebo sociální antropologie. (Urban., Dubský., 2008, s. 131)

4.1 Příčiny prostituce

Prostituci lze chápat jako jednu z forem deviantního chování. Příčinu vzniku deviantního chování můžeme rozdělit na vnitřní a vnější faktory.

Vnitřní faktory jsou biologické a psychické. Mezi biologické faktory může patřit například nadbytek hormonů v lidském těle, různé vývojové vady apod. Psychické faktory označují poruchu vztahu dítěte k rodičům, ale různé poruchy osobnosti.

Vnější faktory jsou sociální a kulturní. Sociální faktor podmiňuje vznik deviantního chování, tedy i prostituce. (Urban, Dubský, 2008, s. 56)

Podle Urbana a Dubského existují tři teorie, které vysvětlují vznik prostituce. Jedná se o teorii biologizující, psychologizující a sociologické teorie.

Biologizující teorie – Urban a Dubský zde vysvětluje původ prostituce jako protějšek mužské kriminality. Připisují prostituci převážně ženám a je to forma ženské kriminality. Prostitutivní chování vysvětlují na základě různých somatických poruch, nebo se snaží konstituovat typ prostitutky podle tělesných znaků. (Urban, Dubský, 2008, s. 132)

Psychologizující teorie – zaměřuje se hlavně na oblast sexuality a erotiky. Za příčinou vzniku prostituce stojí sexuální přelétavost. Tyto teorie vycházejí z empirického zkoumání prostitutek. Pozorují psychické vlastnosti prostitutek, zkoumají hodnotovou orientaci. V psychologickém náhledu na příčiny prostituce lze zaznamenat fakt, že mezi prostitutkami a prostitutky je vysoký počet osob zneužívaných od dětství. To může vést často ke změně vztahu k vlastnímu tělu a sexu zároveň. Někdy může být prostituce považována za důsledek tradiční podřízenosti ženy muži. (Urban, Dubský, 2008 s. 132)

Sociologické teorie – při popisu prostituce se opírá o celou řadu teorií, jimiž jde vysvětlit příčiny vzniku sociálních deviací. Jsou to teorie anomie, subkulturní teorie, situační teorie, interakční teorie a jiné. Sociologové kladou důraz na ekonomickou stránku, prostituce je i formou individuálního, osobnostního kapitálu (sexappealu), od níž vede řada mezistupňů

až k manželství, a které mohou být chápány jako ekonomické zhodnocení sexuality. (Urban, Dubský, 2008 s. 132)

Ovšem samozřejmě existuje celá řada konkrétních příčin prostituce. Je to hlavně ekonomický faktor, kdy dívky, hlavně studentky, mají představu o vyšším výdělku, proto si prostituci přivydělávají. Velký vliv pro vznik prostituce může mít i rodinné prostředí. Většinou to bývá domácí násilí, nedostatečné vzdělání a následná touha za dobrodružstvím.

4.2 Zdravotnické aspekty prostituce

Prostituce je v dnešní době nejrizikovější činností, obzvláště jedná-li se o přenos pohlavních nemocí. Mezi nejrizikovější skupinu patří homosexuálové, narkomani, osoby s nižším vzděláním a samozřejmě osoby, které nejsou dostatečně poučeny o ochraně během styku. Mezi nejrozšířenější pohlavní nemoci, které ohrožují prostituující osoby patří, kapavka, syfilis, infekce H.I.V/AIDS, a různé chlamydiové infekce.

Kapavka (Gonorrhoea)

V současné době jedna z nejrozšířenějších nemocí. Projevuje se obvykle v podobě hnisavých zánětů vylučovacích a pohlavních orgánů, v některých případech i zánětu konečníku, ale třeba i spojivek. Pokud nezačneme s léčbou včas, hrozí neplodnost. Během léčby je nutné dodržovat sexuální půst. Důležitá informace je skutečnost, že léčba tohoto onemocnění je zákonem stanovena jako povinná.

Je zřejmé, že nejčastější způsob přenosu tohoto onemocnění představuje pohlavní styk. Kromě toho je ale také možný přenos z nakažené ženy na dítě během porodu, což má za následek oční infekci novorozence, která může vést ke slepotě.

Jako standardní inkubační dobu v případě kapavky lékaři uvádějí období dvou až čtrnácti dnů. Co se týče léčby kapavky, její základ spočívá zejména v podání antibiotik.

Vzhledem k tomu, že kapavka se řadí mezi onemocnění, k jejichž přenosu dochází v podstatě výhradně prostřednictvím pohlavního styku, je snadné doporučit účinnou prevenci. Riziko snížíme také pomocí bariérové antikoncepce.

Příjice (Syphilis)

Velmi nebezpečná pohlavní choroba, a to z toho důvodu, že lze na následky syfilisu dokonce zemřít. Toto onemocnění se projevuje ve třech stádiích. Nejprve se v oblasti pohlavních orgánů objeví zarudlý vřed, který nebývá nikterak bolestivý. V tento okamžik je

ale nutné vyhledat lékaře a začít s léčbou, pokud tomu pacient nepřikládá větší pozornost, začnou se vředy objevovat na jiných místech, přičemž je možné, aby nakonec pokryly celé tělo. Dalšími příznaky bývají horečky, padání vlasů a nechutenství.

Pokud pacient do této chvíle nevyhledá lékaře nastupuje třetí fáze této choroby, která může skončit smrtí. Během této třetí fáze dochází i k závažným poruchám osobnosti a demenci postiženého.

Syfilis je choroba bakteriálního původu, která se přenáší pohlavním stykem. Doporučení, týkající se prevence této choroby je stejná jako u jiných pohlavních nemocí. A to důkladný výběr sexuálního partnera, poctivé dodržování hygieny a výběr vhodné antikoncepce.

HIV/AIDS

Toto onemocnění bylo poprvé diagnostikováno v osmdesátých letech 20. století v USA. Jeho název je zkratkou toho, co tato choroba způsobuje. Jde o syndrom snížení imunity organismu v důsledku infekce virem HIV (původně Acquired Immune Deficiency Syndrome) Tento vir v lidském těle uměle navozuje takové příznaky, které oslabují přirozenou obranyschopnost lidského organismu. Následkem toho dochází k výraznému ohrožení zdraví celou řadou dalších onemocnění.

Pokud jde o samotný princip působení viru HIV v lidském těle, tak jeho podstata spočívá v napadení určitého druhu bílých krvinek.

Situace je komplikovanější, že za pomoci poznatků současné medicíny není možné bezpečně bezpečně určit u koho z těch, kdo jsou nakaženi virem HIV nakonec onemocnění skutečně propukne. Obvykle se uvádí, že k tomu dojde v průměru zhruba deset až patnáct let po infekci virem HIV.

V současné době jsou známy pouze tři možné způsoby přenosu HIV. A to buď prostřednictvím pohlavního styku bez ochrany, přenosem krví, případně přenosem z těla matky na plod. Samozřejmě nejčastější způsob přenosu je pohlavní styk bez kondomu, nebezpečný je také orální sex, kdy dojde ke kontaktu ústní dutiny se spermatem, nebo poševním sekretem. Jednoznačně nejrizikovější je anální nechráněný styk pro pasivního partnera.

Vhodnou prevencí před nákazou virem HIV je samozřejmě stálost v sexuálních vztazích. Při sexuálním styku s rizikovou osobou je velmi důležité používání kondomu.

4.3 Rizika prostituce

Samozřejmě největším rizikem při prostitučním chování je právě přenos pohlavních nemocí, o kterých jsem psala v předchozí části.

Z osobního hlediska si myslím, že je nutné prostituci regulovat zákonem, který by prostituujícím osobám nařídil pravidelné lékařské prohlídky. Pak by bylo možné chránit zákazníky, které vyhledávají služby prostitutek.

Ovšem i násilí a kriminalita patří mezi sociální dopady a rizika prostituce. Ohroženy mohou být děti, které když se budou v dětství setkávat s prostitutkami na ulici, mohou si do budoucna převzít určitý model a v pozdějších letech mohou prostituci považovat za běžnou a chovat se podobně.

Riziko s pohledu zákazníka může být potom možné rozvrácení rodiny. Ne ve smyslu, že by muž odešel od rodiny, protože měl poměr s prostitutkou, ale když manželka zjistí, že ji byl manžel nevěrný s prostitutkou.

Z druhé strany se mohou muži domnívat, že styk s prostitutkou může být i prospěšný. A to v případě, že muži nevyhovuje sexuální styk s manželkou a při sexu s prostitutkou může najít vhodnou kompenzaci.

Mezi psychologické dopady prostituce patří celá řada závislostí. Závislost na alkoholu, nebo na drogách, díky kterým může prostitutka překonávat svoji sociální roli.

5. Právní vztahy a prostituce

Prostituci vnímáme jako sociálně patologický jev, na který se váže celá řada sociálních, zdravotních a bezpečnostních rizik. Právním řádem České Republiky není nijak komplexně řešena. Postihované jsou jen jevy, které s prostitucí přímo souvisejí.

Letitou snahou zůstává regulovat prostituci zákonem, který se často projednává ve vládě České Republiky. Záměr zákona, který by řešil otázku prostituce, je regulativní a koresponduje i s doporučením Mezinárodní organizace práce (International Labour Organisation), která ve své tiskové zprávě ze srpna 1998 doporučuje všem státům přijmout následující opatření:

- potírat dětskou prostituci
- odstranit zneužívání osob provozujících prostituci (pro osoby, které se dobrovolně rozhodly provozovat prostituci, zabezpečit takové pracovní a sociální podmínky jako pro pracující v jiných oblastech a zároveň pomoci obětem násilí a obchodování se ženami)
- zprůhlednit oblast sexuálního průmyslu
- upřednostňovat zdravotní hledisko při provozování prostituce
- dekriminlizovat provozování prostituce a vést o jejich provozovatelích interní záznamy.

Zákon o prostituci by měl vymezovat základní pojmy, a to je prostituce, provozování prostituce, veřejný dům a jiné. Měl by stanovit podmínky pro provozování prostituce včetně zřizování tzv. veřejných domů. Jako základní regulativ prostituce by mělo být osvětlení, jehož způsob vydání a další náležitosti by měl zákon upravovat.

Vydané osvědčení by mělo mít limitující platnost. Evidenci osob, kterým bylo osvědčení vydáno, by měl vést územně správní orgán. Navrhuje se, aby zákon upravoval i povinnosti provozovatele veřejného domu, mezi které by patřilo mimo jiné také vedení přesné evidence nájemců pokojů a zabránění vstupu osobám mladším 18 let. (Chmelík, J., 2003, s. 68)

5.1 Právní úprava a prostituce v České Republice

Podle ministerstva vnitra je prostituční scéna jedna z oblastí, která je úzce spojena s mnoha doprovodnými jevy, které jsou naší společností vnímány velmi negativně a jako takové, ohrožují bezpečnost naší země.

Jedná se zejména o závažnou trestnou činnost (drogová kriminalita, obchodování s lidmi, komerční sexuální zneužívání dětí), ale zároveň i o zdravotní rizika.

Řešení problému prostituce je jedna z priorit ministerstva vnitra, které zpracovalo věcný záměr zákona o regulaci prostituce. Východiskem pro jeho vypracování byly dva materiály a to **“Rozbor problému souvisejících s prostitucí a vymezení podmínek jejich systémového řešení“** schválený usnesením vlády č. 331 ze dne 14. dubna 1999 a **“Návrh opatření k řešení problému souvisejících s prostitucí“** schválený usnesením vlády č. 1145 ze dne 15. listopadu 2000.

Tyto materiály obsahují analýzu současné situace v oblasti prostituce včetně právních prostředků a efektivity jejich využívání.

Usnesením č. 387 ze dne 28. dubna 2004 vláda tento věcný záměr schválila a zároveň uložila úkol místopředsedovi vlády a ministrovi zpracovat a vládě do 29. dubna 2005 předložit návrh zákona o regulaci prostituce.

Vzhledem k tomu, že Česká republika je vázaná **Úmluvou o potlačování a zrušení obchodování s lidmi a využívání prostituce jiných osob** z roku 1951, se kterou je věcný záměr v rozporu, byl v usnesení rovněž položen úkol zpracovat a vládě do 30. září 2004 předložit návrh na vypovězení této Úmluvy.

Začátkem roku 2006 byl návrh zákona předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR spolu s návrhem na vypovězení výše zmíněné úmluvy. Poslanecká sněmovna návrh na vypovězení úmluvy zavrhla. Toho důvodu se nezabývala ani samotným návrhem zákona. (www.mvcr.cz, 2010)

Rada hl. m. Prahy projednávala v září roku 2010 návrh zákona o regulaci prostituce a návrh zákona, kterým se mění veškeré zákony v souvislosti s přijetím zákona o regulaci prostituce. Vzala na vědomí také návrh o vyslovení souhlasu s vypovědí Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a jejího Závěrečného protokolu ze dne 21. března roku 1951, který má být předložen Parlamentu ČR. (www.magistrat.praha-mesto.cz, 2010)

Bývalý první náměstek primátora Rudolf Blažek potom podotkl: *„vycházeli jsme z předpokladu, že není reálné prostituci jako sociálně patologický jev právním předpisem účinně zakázat. Možné je jen stanovit určitá pravidla tak, aby prostituce nebyla veřejností*

pocitována jako výrazný problém veřejného pořádku a aby také nepředstavovala vážné zdravotní omezení. (www.praha.eu, 2010)

Nyní bych ráda zmínila podrobnosti k návrhu zákona o regulaci prostituce. Když Praha vytvářela zákon o regulaci prostituce vycházela z ideje, že k provozování prostituce budou legálním podnikáním na základě jiného než živnostenského oprávnění podle § 2. odst. 2 písm .c) obchodního zákoníku se všemi právy, ale i povinnostmi vztahujícími se i pro jiné podnikatele – povinnost platit pojištění, nebo daně.

Provozovat prostituci by mohly pouze osoby starší 18 let, které by splňovaly zdravotní způsobilost, a to na základě oprávnění uděleného na jejich žádost obecním úřadem obce s rozšířenou působností v místě výkonu činnosti s platností 1 rok. Dokladem o oprávnění by byl průkaz se jménem a fotkou. Průkaz by obsahoval potvrzení o pravidelných zdravotních prohlídkách. Zdravotní způsobilost by posuzovali doktoři z oboru venerologie. Provozování prostituce bez oprávnění, by bylo považováno přestupkem.

Prostituci by bylo možné vykonávat pouze v zařízeních tomu určených, jako jsou veřejné domy, nebo v soukromých prostorách osoby, která prostituci provozuje. Návrh zákona by stanovil zákaz provozování prostituce na veřejných prostranstvích, zároveň však dává obcím zmocnění ke stanovení výjimky z takového zákazu, tj. k vydání obecně závazné vyhlášky, v níž by byla určena místa a čas, kdy a kde by bylo možné na území obce prostituci provozovat.

Zařízení k provozování prostituce by bylo možné provozovat na základě povolení obecního úřadu obce, s rozšířenou působností, uděleného na základě souhlasného stanoviska rady obce. Náležitostí žádosti by měl být doklad prokazující právní vztah žadatele ke stavbě nebo její části, v níž má být zařízení provozováno, a doklad prokazující, že stavba může být užívána k zamýšlenému účelu, který má charakter kolaudačního souhlasu podle stavebního zákona.

Návrh zákona by dále stanovil povinnosti osob provozující zařízení k provozování prostituce, např. v zařízení musí být určená osoba odpovědná za vedení zařízení, musí být veden přehled o osobách vykonávající prostituci v zařízení a jiné. (www.praha.eu, 2010)

Nyní bych ráda napsala o závěrech a doporučení, které se týkají návrhu zákona o regulaci prostituce podávaného Magistrátem hlavního města Prahy.

Doporučení vznikla v rámci konference pod záštitou radního města Prahy Petra Dolínka „Možnosti právní úpravy a postavení osob zabývajících se prostitucí“ konané dne 21. září 2011. Expertky vítají obnovovanou snahu Magistrátu zabývat se fenoménem prostituce, který zůstává stálým problémem současné problematiky v české společnosti. Přípravovaná

právní úprava a její represivní přístup k osobám provozující prostituci nejspíš problémy spojené s prostitucí nevyřeší. Proto je velmi důležité, aby do procesu projednávání byly zahrnuty neziskové organizace, které v oblasti prostituce působí. (www.rozkosbezrizika.cz)

Nabízí se tedy otázka: **Jaké by měly být hlavní cíle vyvážené a udržitelné právní úpravy prostituce?** Odpovídá právní expertka Barbora Havelková:

„Dosud existující právní úprava zdůrazňuje legislativní cíle bezpečnostní či morální. Návrh hlavního města Prahy je též motivován rozpočtovými zájmy a starostí o image města. Práva a ochrana osob zabývajících se prostitucí však nejsou v současné právní úpravě ani v připravovaném návrhu nijak zajištěny. Dostupné výzkumy přitom ukazují, že velká část osob zabývajících se prostitucí pochází ze sociálně znevýhodněných a tedy zranitelných skupin. Byť v České republice existuje jak liberální tak konzervativní přístup k regulaci prostituce, ani jeden z nich se nevěnuje dostatečné otázce, jak zajistit práva a ochranu prostitutek. Pokud uznáváme, že prostituce je společenský problém, je nutné zaměřit se na jeho řešení ze všech stran a ne se pouze zaměřit na nejslabší článek – prostitutky.“ (Havelková B., www.rozkosbezrizika.cz)

Pokud má být regulace prostituce skutečně komplexním řešením, je třeba se zabývat také postavením osob zabývajících se prostitucí. Cílem dalšího vývoje regulace v České Republice by proto mělo především zamezení další marginalizace osob zabývajících se prostitucí. K dosažení těchto cílů je třeba následujících kroků:

- **Započetí diskuze o hodnotných východiscích a cílech regulace prostituce**

Je nutné hledat pozici mezi dvěma základními pozicemi, a to pohled na prostituci jako práci a svobodnou volbou versus vnímání prostituce jako násilí na ženách a patologický jev určený k eliminaci.

- **Zajištění empirických dat jako základu pro další rozhodování**

Dosud chybí rozsáhlejší terénní průzkum, který by dodal spolehlivá data pro další debaty o vhodném přístupu k regulaci prostituce. Jeho cílem by mělo být jak zachycení celé škály forem prostituce (pouliční prostituce je jen nepatrný výsek, který česká veřejnost vnímá nejvíce), tak reflektování názorů osob poskytujících sexuální služby. Výzkum by přispěl ke zkvalitnění debaty o prostituci a její právní úpravě tím, že by byla brána do úvahy diverzita aktérů a aktérek.

- **Podniknutí kroků k vytvoření strategie práce s veřejným diskursem a postupu proti stigmatizaci**

Přetrvávající stigmatizace prostituce v české společnosti je překážkou úspěšné legalizace, protože narušuje motivaci osob zabývajících se prostitucí své postavení legalizovat či kontaktovat veřejné orgány v případech vykořisťování, násilí apod.

(www.rozkosbezrizka.cz)

5.2 Současná východiska regulace prostituce v zahraničí a v České republice

Lidsko právní aspekt je v západních zemích centrem veřejné debaty o vhodných cestách právní úpravy prostituce. Důraz na zajištění práv a ochrany osob zabývajících se prostitucí však neurčuje jednoznačně vhodný způsob regulace prostituce.

Holandský model prostituce

Holandský model prostituce upřednostňuje ochranu práva prostitutky na volbu profese a cílem právní úpravy je zajištění sociálních práv a účast prostitutek na systému zdravotního a sociálního zabezpečení. Důležitou složkou a podmínkou této regulační strategie je „normalizace“ prostituce jako profese a její destigmatizace, proto tento přístup odmítá represivní opatření. (represivními opatření rozumíme např. nutnost zdravotních či povinnou registraci, jako je tomu v současném českém opatření).

Švédský model prostituce

Švédsko chápe problém prostituce jako jednu z forem násilí na ženách a hlavní příčinu prostituce vidí v poptávce po sexuálních službách. Cílem regulace tedy není trestat osoby ve znevýhodněné situaci, ale naopak najít vhodnou pomoc, jak se z prostituce dostat.

Cílem švédského modelu je eliminace prostituce, strategií je kriminalizace koupě sexuálních služeb jako opatření vedoucího k postupné eliminaci poptávky a na ní závislé nabídky.

Česká republika v současné době nabídku ani poprávku prostituce nekriminalizuje. Ovšem zároveň ale prostituci neuznává jako formu práce. Prostituce se tak nachází v jaké si bublině, na jedné straně není považována za trestnou činnost, na druhé straně není legální

výdělečnou činností. Prostituce je omezována různými legislativními opatřeními, a to nejčastěji na úrovni obcí. Cílem těchto opatření je především regulace doprovodných jevů, jako je kriminalita, užívání toxických látek apod.

V české republice pořád převládá názor, že prostituce bývá dobrovolná, každý se může svobodně rozhodnout a málo kdy je prostitutka brána jako oběť. Pokud budeme brát prostitutky jako svobodně jednající osoby, nebo jako oběti násilí, odpovědí je často represe. (www.rozkosbezrizika.cz)

Problematická represivní opatření v současném návrhu magistrátu:

- **zavedení definice nového trestného činu „nedovolené provozování prostituce“ a současná povinnost legalizovat svůj status** – tento vzor nemá ekvivalent v holandské úpravě, která je uváděná jako vzor pro úpravu českou. Holandsko totiž nabízí prostitutkám možnost svou pozici legalizovat a zároveň bere v potaz zranitelnost nemalého segmentu prostitutek a prostitutů a jejich sníženou schopnost administrovat svůj legální status. Podle dostupných výzkumů je pouze 5 až 10 % osob zabývajících se prostitucí schopno svůj status legalizovat, podle dostupných dat z Prahy navíc již procento prostitutek v klubech nebo privátech svou pozici legalizuje.
- **povinné zdravotní prohlídky** – obecně je poukazováno na fakt, že zákazníci jsou často méně ochotni používat kondomy, když vědí, že prostitutky jsou vyšetřeny, a potencionálně se však zvyšuje riziko přenosu sexuálních nemocí.
- **úzce stanovená způsobilost pro zisk zvláštního oprávnění a jeho forma** – úzce stanovená způsobilost pro zisk zvláštního oprávnění (věk nad plnoletost, trestní bezúhonnost aj.) nerespektuje realitu, kdy se z části jedná o nezletilé, nebo trestané osoby. Tyto osoby tak automaticky propadnou sítem regulace budou předmětem penalizace administrativní i trestněprávní. Dobře není vyřešena ani forma průkazů a povinnost jeho předložení klientovi. Hrozí tím zneužití osobních údajů, zejména jména a příjmení, k vydírání.
- **nevyrovnaná tvrdost postihu pro prostitutky a klienty** – návrh magistrátu má nárok pokrývat poptávku po prostituci, v konečném důsledku dramaticky odlišuje tvrdost penalizace pro prostitutku i pro klienta. Návrh předvídá deset správních deliktů pro prostitutku a jeden pro klienta. I výše pokuty je pro prostitutku a klienta diametrálně odlišná: využití prostituce na místě nebo

v době, kdy je zakázáno je pro klienta pokutováno 15. 000 korunami, pro prostitutku by pokuta dosahovala až 100. 000 korun.

Důležité je se zeptat, co si myslí konkrétně ženy vykonávající prostituci? S dovořením neziskové organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, bych ráda uveřejnila část výzkumu, který se zabývá názory a postojem sexuálních pracovníc k navrhovanému Zákonu o regulaci prostituce. Většina dotázaných brala vyplnění dotazníku jako možnost vyjádřit se k dané situaci. Některé klientky neměly trpělivost vyplnit dotazník do konce, jinde hrály roli jazykové bariéry, pokud vyplňovala dotazník cizinka.

Velikost vzorku: 162 sexuálních pracovníc, věkový průměr pracovníc je 29,7, v prvním sloupci najdeme odpověď, v druhém sloupci konkrétní číslo dotázaných, ve třetím sloupci je udáván počet v procentech.

Zastoupení jednotlivých regionů

Brno	25	15,4
České Budějovice	16	9,9
Liberecko	19	11,7
Ostrava	13	8,0
Praha	49	30,2
Teplice	20	12,3
Vysočina	10	6,2
Ústecko	10	6,2
Celkem	162	100,00

1. Od všech, kdo poskytují sexuální služby, se bude vyžadovat Oprávnění k provozování prostituce. Co si o tom myslíte?

Odpovědi dotazovaných:

Souhlas	23	14,2
neutrální vyjádření	31	19,1
nesouhlas	77	47,5
ostrý nesouhlas	31	19,1
	162	100,0

Bližší specifikace nesouhlasu		
nesouhlasím, potřebuji anonymitu	26	16,0
nesouhlasím, nechci registraci	6	3,7
Nesouhlasím, nelze realizovat	5	3,1

Touto otázkou se zjišťovali „první dojmy“ nebo reakci na to, že se má provozování prostituce regulovat. Obecně sexuální pracovnice vnímají Zákon o regulaci prostituce jako strašák, aniž by věděly, co to pro ně bude znamenat. V následujících otázkách se zaměřím na jednotlivé paragrafy.

2. Místo, kde se o udělení Oprávnění prostituce žádá:

Na obecním úřadě ve správním obvodu, kde pracujete. To znamená, že pokud pracujete např. v Darlingu, žádáte o Oprávnění na Úřadu Městské části Praha 1. Myslíte si, že by byl pro Vás problém?

Odpovědi dotazovaných

není problém	53	32,7
nespecifikovaný problém	27	16,7
problém s anonymitou	46	28,4
problém se zbytečnou byrokracií	5	3,1
problém s ostudou na úřadě	5	3,1
problém s registrací	6	3,7
problém s omezením migrace mezi místy	4	2,5
jiný specifikovaný problém	9	5,6
neuvedeno	7	4,3
	162	100,0

Podle tabulky téměř třetina dotázaných sexuálních pracovníků nevidí problém s místem, kde by se měly registrovat. Nicméně, zatím si neuvědomují co to znamená, pokud změní působiště

3. Oprávnění vyžaduje veškeré Vaše osobní údaje: Jméno, příjmení, rodné číslo, datum narození, bydliště a místo podnikání. Byl by to pro Vás velký problém?

Odpovědi dotazovaných

není problém	54	27,8
nespecifikovaný problém	32	19,8
problém s anonymitou	57	35,2
možnost zneužití, vydírání	8	4,9
problém ohrožení vlastních dětí, strach z vlastní budoucnosti	9	5,6

Stále více klientek vidí největší problém s anonymitou

4. Výpis z evidence Rejstříku trestů, nebo rovnocenný doklad vydaný ve státě, jehož jste občankou, nebo kde jste byli naposled. Doklad nesmí být starší jednoho měsíce. Myslíte, že by to pro Vás byl problém ?

Odpovědi dotazovaných

není problém	113	69,8
nespecifikovaný problém	24	14,8
problém s anonymitou, narušením soukromí	4	2,5
problém, má záznam	3	1,9
zbytečná byrokracie, ztráta času	5	3,1
neuveдено	13	8,0
	162	100,0

Kromě některých specifických skupin problém nevidíme

5. Potvrzení od lékaře, že jste zdravá. Myslíte, že by to byl pro Vás problém?

Odpovědi dotazovaných

není problém	127	78,4
nespecifikovaný problém	8	4,9
problém s anonymitou	8	4,9
zbytečná byrokracie, ztráta času	3	1,9
jiný specifikovaný problém	7	4,3
neuvedeno	9	5,6
	162	100,0

Toto zjištění považujeme ze jedno z nejdůležitějších, zdravotní vyšetření samo o sobě problémem pro sexuální pracovnice není v 90,2 % případů.

Nyní bych ráda podotkla něco o zkoumaném vzorku dotázaných sexuálních pracovnic.

6. Jak nazýváte svou práci?

Odpovědi dotazovaných

práce, jdu do práce	15	9,3
práce v klubu, jdu do klubu	8	4,9
potěšení, zábava	7	4,3
jsem barmanka, erosenka, masérka	4	2,5
jsem společnice	46	28,4
šlapání, šlapka, prostitutka	11	6,8
sociální pracovnice	6	3,7
sexuální pracovnice	4	2,5
jiné odpovědi	11	6,8
neuvedeno	50	30,9
	162	100,0

7. Národnost dotazovaných sexuálních pracovníků

Odpovědi dotazovaných

česká	136	84,0
slovenská	20	12,3
ukrajinská	2	1,2
neuvedeno	4	2,5
	136	100,0

8. Rodinný stav sexuálních pracovníků

Odpovědi dotazovaných

svobodná	100	61,7
vdaná	25	15,4
rozvedená	29	17,9
jiné	7	4,3
neuvedeno	1	0,6
	162	100,0

9. Působíště sexuálních pracovníků

Odpovědi dotazovaných

ulice	17	10,5
klub	105	64,8
eskort	4	2,5
privát	29	17,9
jinde	5	4,3
neuvedeno	2	0,6
	162	100,0

10. Ví někdo z Vašich blízkých o tom, co děláte, resp. že poskytujete sexuální služby?

Odpovědi dotazovaných

nikdo	83	51,2
manžel, přítel, přítealkyně	12	7,4
otec	3	1,9
matka	9	5,6
sourozenec	14	8,6
děti	3	1,9
kamarádi	16	9,9
Celá rodina	4	2,5
Větší počet osob	28	17,3

Z celého výzkumu vyplývá, že v průměru s nejmladšími sexuálními pracovníkyněmi se setkáváme v nočních kubech. Na privátech je oproti celému souboru silnější věková skupina žen mezi 31 až 40 lety, na ulici je věková skupina nad 40 let. Ženy na ulici se v celku pochopitelně méně často bojí prozrazení, na druhou stranu jim velmi vadí omezení Oprávnění na jeden rok a hlavně jeden správní obvod.

Ohledně Prahy ženy a dívky pracující na ulici stávají hlavně v Myslíkově ulici, jejíž jedna část náleží Praze 1 a druhá část Praze 2. V tomto případě se jedná už o problém, stačí přejít ulici a prostitutce může být udělena pokuta 50 000 korun.

Na druhou stranu by ženy pracující na ulici uvítaly vymezení specifického místa pro provozování prostituce a zároveň jsou tolerantní vůči policii, nicméně za žádné okolnosti nesouhlasí s pokutou. Častěji se identifikují se svojí prací, nedělá jim takový problém svojí práci pojmenovat.

Ženy pracující na privátech považují za největší problém policejní kontroly a v jejich skupině se nejčastěji vyskytují ostré výhrady proti pokutám. Právě sem se uchylují před zákonem, prozrazením a represím.

Další problémy, tak jak jsou respondentkami vnímány:

- prostitutky chtějí stejné podmínky jako mají ostatní – zaměstnanecký poměr, nebo živnostenský listopad
- kritizují byrokracii a zbytečné formality spojené s vlastnictvím Oprávnění, hlavně možnost pracovat pouze v jednom správním okrsku.
- Omezení platnosti Oprávnění pouze na jeden rok, pro což zřejmě nejsou žádné racionální důvody, jen způsob jak jim znepríjemnit život a narůstání administrativního aparátu.

Jako největší problém za celým výzkumem zůstává problém s narušením anonymity, obavy ze stigmatu: veřejného, rodinného i sociálního. (Malinová, H., www.rozkosbezrizika.cz, 2011)

5.3 Zdaňování příjmů z prostituce

Zdaňování příjmu z prostituce nesouvisí se sociální prací, ale položme si otázku: „Pokud by byla prostituce zdaněna, mělo by být daňové poradenství poskytované prostitutkám považováno za sociální službu? Například daňové poradenství určené prostitutkám je např. součástí sociální práce nevládní organizace Aspasia, která působí v Ženevě. (Matoušek, O., 2005, s. 258)

Je známo že v oblasti prostituce obíhá veliké množství peněz, ale finanční částky, jež zůstanou provozovatelkám prostituce jsou mnohem menší. A částka, kterou by byly ochotny přiznat ke zdanění, by tvořila ještě menší díl z prostředků, jež jsou v tomto sektoru za sexuální služby vydávány a přijímány. Z toho vyplývá, že ochota platit daně by pro prostitutky, nebyla příliš vysoká. Spousty prostituujících žen bere svoje povolání jako křivdu, ale zároveň jedinou možnost jak se uživit. A logika zdaňování je příliš nezajímá.

Legalizace prostitutek ukázala svá velmi problematická i citlivá místa. Stát jako „pasák“ vystupoval v případě 25leté Němky, vedené na úřadu práce více než rok. Úřad práce jí nabídl zaměstnání v nevěstinci, a když je odmítla, odebral jí sociální dávky. (www.novinky.cz, 1. února 2005)

6. Sociální práce v oblasti prostituce

„Sociální práce je společenskovědní disciplína i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování a zmírňování a řešení sociálních problémů“ (Matoušek, O., 2003, s. 213)

Ženy, které poskytují placené sexuální služby nalézáme prakticky ve všech vrstvách společnosti. Příslušnice nejnižších vrstev jsou ženy, které jsou většinou bez domova. Nacházíme je převážně na ulici, věkově mladistvé, ale i starší.

Elitu v prostituci představují tzv. společnice, jejíž klientelu představují převážně bohatší muži. Tyto ženy bývají vzdělané a elegantně vypadající, mnohdy by to do nich nikdo neřekl.

6.1 Charakteristiky a motivace žen, poskytující sexuální služby

Není výjimkou, že se můžeme setkat s ženami, které se živí prostitucí i ve věku 50 let, ovšem průměrný věk těchto žen je neúprosně diktován poptávkou po sexuálních službách. Věkový průměr se již řadu let pohybuje mezi 23-24 roky. Vyšší a nižší věkové skupiny, mohou být společností chápány jako extrémní (vnímáme tím věkovou hranici pod 18 let a nad 40 let). Ženy, které se vymykají věkovému průměru většinou nalezneme na ulici. V erotických klubech většinou pracují ženy kolem 25. roku, převážně cizinky.

Samozřejmě mladé slečny a dívky, poskytující sexuální služby bývají vystaveny mnohem většímu riziku než dospělé ženy, a to po fyziologické stránce, bývají promiskuitní, tzn. že mívají větší počet sexuálních partnerů. Ale zároveň i po psychologické stránce, kdy mladé ženy bývají více ovlivnitelné a přístupnější k rizikovému chování. Důsledkem je statisticky významně vyšší počet závažných sexuálních onemocnění právě ve věkové skupině do 21. let. Problémem mladých dívek, které nabízejí sexuální služby bývají bezesporu závislosti – ať už na alkoholu či na drogách. Intoxikace pro ně bývá žádoucí stav, nikoli problém. Stejně tak mohou vnímat i prostituci. Jsou rády středem pozornosti, uvědomují si svojí moc, kterou jim dopřávají peníze, ale málo kdy si jsou vědomy rizik kterým se vystavují.

Prostitutky starší 23 let bývají opatrnější a profesionálnější. Mnohé z nich přišly během svého působení do kontaktu s týmy streetworkerů, nebo navštívily specifické zdravotnické zařízení. Častěji také mívají partnera a rodinu. (Matoušek, O., 2005, s. 252)

Motivace k provozování prostituce jsou v podstatě trojího druhu:

- **Motivace vnějším tlakem**

Žena je vmanipulována do nabízení sexuálních služeb okolnostmi a okolím. Do této skupiny bych zařadila mladší ženy, které opustily dětský domov, nebo diagnostický ústav a nemají kam jít. Není tajemstvím, že mladé dívky utíkaly z dětských domovů a prostituovaly se. V oblasti Teplic, Dubí a Chomutova tvoří podle zjištění třetinu prostitutek na silnici právě děvčata z dětských domovů.

Stále častěji se v naší společnosti setkáváme s ženami, které přebírají v rodině roli živitele. Zvláště v romských komunitách může být atraktivita mladých žen využívána k finančnímu zajištění rodiny. Významný vliv má u mladých žen i situace v původní rodině. Chudoba, násilné chování, ale i různé formy ponižování mohou způsobit, že vstup do prostituce může být vnímán jako úleva.

Takové ženy nedisponují velkými penězi, ale prostitutci si vydělají na to co potřebují – cigarety, alkohol, oblečení, v některých případech i drogy. Většinou trpí nedostatkem soukromí, neboť prostor v kterém přebývají je neustále kontrolován pasáky či majiteli nočních klubů. Soukromí však neměly ani doma, proto jsou na takovou situaci zvyklé. (Matoušek, O., 2005, s. 253)

- **Motivace vlastní potřebou**

Mezi prostituujícími ženami je i taková skupina žen, která do prostituce vstoupila zcela dobrovolně kvůli sklonu k promiskuitnímu chování a tento způsob práce pro ně bývá většinou koníčkem. Více než polovina takových žen připustila, že po sexuálním styku se zákazníkem bývá vzrušená, či dokonce zažije orgasmus. (Matoušek, O., 2005, s. 254)

Pakliže má taková žena vstoupit do světa prostituce může dojít k otázce: „Proč si zato tedy nevzít peníze?“ a spouštěcím mechanismem potom bývá dotyčný člověk, který ji do prostituce uvede. Ani v tomto případě není jednoduché překonat ostych a požádat zákazníka o zaplacení za sexuální styk. V tom okamžiku se mění postoj veřejnosti, která takovou ženu jasně definuje jako prostitutku.

- **Motivace racionální úvahou**

Třetí možnost charakterizuje úvaha končící závěrem, že sex je také práce a lze si takto vydělat poměrně dost peněz. K tomuto rozhodnutí dospívají ženy a dívky, které si chtějí vydělat peníze a vyhovují jim i jiné atributy prostituce.

Mezi tyto atributy patří práce v nočních hodinách, kdy se tyto ženy přes den mohou starat o děti a přes noc pracovat. Možnost pracovat jen určité dny

v týdnu, čehož využívají hlavně studentky. Možnost oddělovat svojí práci prostitutky od běžného života. To může být lákavé hlavně pro ženy, které jsou homosexuálně orientované. Pro tyto ženy je sex s muži jen prací a láska s ženou je to, co naplňuje jejich emoční život. Heterosexuální ženy s tímto přístupem nemívají v osobním životě mnoho partnerů. Jejich sexuální život mimo svět prostituce je podobný jako u běžné populace.

Je důležité podotknout, že zdaleka ne všechny skupiny žen, které si vydělávají prostitucí mohou disponovat všemi svými příjmy. Za nejlepší dosaženou úroveň participace na vlastním příjmu lze dnes u nás považovat stav, kdy poskytovatele zůstává polovina z částky, kterou zákazník za sexuální službu zaplatil. U pouličních prostitutek tato částka činí 20 % z celkové částky. U cizinek bývá situace ještě horší. (Matoušek, O., 2005, s. 255)

6.2 Cíle sociální práce s prostitutkami

Začátek 90. let minulého století značí postoj státních orgánů k prostituci převážně represivně. Prostituce se především potírala uplatňováním paragrafu 203 trestního zákona (o příživnictví), zároveň se sledoval zdravotní stav prostitutek. Nebylo výjimkou, že byly prostitutky násilím předvedeny k vyšetření na venerologickou ambulanci). Terapeutický a preventivní rozměr měla snad jen práce s mladistvými a nezletilými.

Otevření hranic odstartovalo boom prostituce u nás, ovšem zároveň to znamenalo i nárůst hrozby AIDS. Hlavními cestami šíření infekce byly a stále jsou sexuální styk a nitrožilní aplikace drog. První skupina, která patří mezi nejohroženější představovali a představují homosexuálové – homosexuální prostituti. Sociální práce s cílem prevence HIV se u nás zaměřila na tři cílové skupiny: na uživatele drog, homosexuály a prostitutky.

Sociální pracovník po prostitutkách může žádat dodržování zásad bezpečného sexu, občasně dostavení k lékařské prohlídce, nebo eventuelně aby se přišly se svými problémy poradit do střediska.

Pro sociálního pracovníka je důležité upoutat pozornost prostitutky, proto je dobré klientkám říci něco co upoutá jejich pozornost. Z nejdůležitějších základních životních hodnot je pro člověka být zdravý. Preventivní materiály předávané v průběhu pouliční sociální práce jsou přijímány relativně kladně. V sociální práci s prostituujícími se osobami lze vymezit dva základní přístupy: **zmírňování škod (harm reduction) a resocializaci.** (Matoušek, O., 2005, s. 259)

Zmírňování škod

Zmírňování negativních důsledků prostituce patří bezesporu k nejeftivnějším a společností nejvíce žádaným postupům. Zahrnujeme do nich:

- prevenci pohlavně přenosných infekcí
- prevenci sociálního propadu (ztráta statusu občana)
- prevenci kriminality, a to jak s ohledem na možnost, že by se žena mohla stát pachatelkou kriminálních činů (krádeží z nouze, vědomého šíření přenosných infekcí apod. , ale i s možností že bude obětí kriminality (násilí, zneužívání)
- prevenci, případně i zprostředkování léčby závislostí, jakož i podporu klientky v jejím úsilí se závislosti zbavit. (může jít i závislost na automatech)
- všestrannou pomoc poskytovanou klientkám při vytváření vlastní rodiny, tedy rodinného zázemí pro jejich děti.

Resocializace a prevence návratu

Proces resocializace obecněji tedy odchod z prostituce je možné popisovat jako typické cesty závisející na tom, co sama klientka od svého působení v rámci prostituce očekávala a hlavně jaké má zdroje během odchodu z prostituce k dispozici. Důvodů k ukončení prostituce je mnoha. Může to být špatné jednání ze strany majitele klubu, únava či znechucení, nebo nejistota výdělku apod.

Pokud se klientka svému blízkému okolí svěřív, nebo zažádá o pomoc je důležité, aby se pověřený sociální pracovník zaměřil na budoucí práci své klientky. Není časté, že žena, která poskytuje sexuální služby žije s partnerem, který by jí finančně zajistil. Proto je důležité vycházet z předpokladu, že se klientka musí naučit postarat sama o sebe. Velmi záleží na komunikačních dovednostech klientky.

Nezisková organizace rozkoš bez rizika připouští, že většina klientek má většinou kvalifikaci odpovídající základnímu vzdělání, nebo střednímu vzdělání bez maturity. V dnešní době nabídka na trhu práce je pro tuto skupinu značně omezená.

Resocializace není jednoduchý proces a přináší klientkám finanční problémy. S prostitucí přichází i jistý standart na který jsou tyto ženy zvyklé. Začít znovu bývá obtížné i z toho důvodu. Proto se mnohé ženy vracív do prostituce, protože neznají jiný efektivnější přísun peněz. Dalším problémem je nuda. Dívky a ženy, které se snaží vymanit ze spárů prostituce většinou špatně nesou klidný a počestný život, proto utíkají z azylových domovů, od partnerů a dětí, protože vyhledávají dobrodružství a adrenalin.

Sociální pracovník, který pomáhá těmto ženám a dívkám by měl pracovat v týmu zkušených spolupracovníků a neměl by pracovat individuálně protože je to velmi nebezpečné. Občas se ženám povede odejít z prostituce, ale nelze zaručit že se znovu k tomuto povolání nevrátí. Některé ženy nemají kam jít, jiné se mohou vrátit domů, ale bez finančních prostředků.

Oldřich Matoušek v knize Sociální práce v praxi píše: „*Pokus o vystoupení z rozjetého vlaku je tedy velmi náročný jako pro ženu, jež se až dosud prostitucí živila, tak pro pracovníka, který jí pomáhá. Výrazně bezpečnější strategií z hlediska pracovníka je prevence. Minimálním cílem při jakémkoliv způsobu sociální práce s touto klientelou může být podporování dívky či ženy v získání nejlepšího možného postavení, zajištění její přiměřené participace na výdělku a ochrana jejího zdraví. Poslední iniciativa, která vzešla z Ministerstva vnitra ČR, je model podpory obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice, schválený 3. 9. 2003.*“ (Matoušek, O., 2005, s. 262)

6.3 Neziskové organizace související s prostitucí

- **ROZKOŠ bez RIZIKA** – společenské sdružení ROZKOŠ bez RIZIKA vzniklo roku 1992 a nabízí svým klientkám terapeutické, zdravotnické a sociální služby. Toto sdružení má statut nestátního zdravotního zařízení, kromě preventivních rad jak se chránit před pohlavními nemocemi, nabízí sdružení i testování na HIV. Další službou jsou terénní programy v Čechách a na Moravě. Klientkám nabízí divadelní spolek, individuální programy pro děti a jejich matky a zároveň brání práva svých klientek. Ředitelkou sdružení je Hanna Malinová, pod jejíž záštitou vznikl časosběrný dokument natočený režisérkou Helenou Třeštílkovou. Dokument postupně natáčený pět let datuje příběhy tří prostitutek. Mimo jiné ROZKOŠ bez RIZIKA je členem sítě SWAN (Sex Workers' Rights Advocacy Network), tu tvoří organizace, které usilují o prosezení práv sexuálních pracovníků a pracovníc. Tyto organizace působí ve střední, východní a jihovýchodní Evropě.
- **La Strada ČR, o. p. s** – vládní nezisková organizace, která působí v oblasti řešení problematiky obchodu s lidmi. Cílem organizace je přispívat k odstranění obchodování s lidmi a vykořisťování. Mezi služby, které organizace poskytuje patří anonymní azylové ubytování, právní poradenství, psychologická pomoc a krizová intervence. La Strada se navíc zabývá prevencí obchodu s lidmi.

- **Projekt šance** – organizace, která nabízí pomoc komerčně sexuálně zneužívaným lidem žijícím na ulici. V centru Prahy se nachází streetcentrum, který nabízí náhradní oblečení, hygienické potřeby, jednoduché občerstvení a testy na HIV. Projekt Šance nabízí i Dům Šance, kde je možné psychoterapeutického sezení, arteterapie a kanisterapie. Dům Šance nabízí i pracovní dílnu, kde je možné možnost alternativního vzdělání a pomoc při hledání práce, či bydlení.
- **Bílý kruh bezpečí** – organizace Bílý kruh bezpečí poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů. Kromě toho že poskytuje i informace o domácím násilí, funguje i telefonická linka Dona pro oběti domácího násilí. Zároveň poskytuje různé přednášky a semináře na toto téma.

7. Kazuistiky prostituujících osob

V rámci bakalářské práce jsem spolupracovala se společenským sdružením Rozkoš bez rizika, kterou jsem osobně navštívila a kde mi byly poskytnuty odborné materiály k jejímu vypracování. Rozhodla jsem se, že do praktické části bakalářské práce použiji kazuistiky prostituujících osob, protože nic není tak autobiografické jako osobní výpovědi.

Čerpala jsem z interních materiálů organizace, pozměnila jsem jen jména prostituujících žen.

V úvodu bych ráda podotkla, že v Čechách je skoro každý měsíc napadena prostitutka. Za posledních 10 let bylo zavražděno 18 sexuálních pracovníků. Přelomový byl rok 2002 kdy násilnou smrtí zahynuly 4 ženy. (www.idnes.cz, 17.12. 2011)

Kazuistika – Pavla

Prostitutka Pavla je jedna z mála sexuálních pracovníků, která sexuální útok přežila. Je to typ prostituující ženy, která pracovala na ulici. Letos jí bude kolem padesáti, a patří k těm ženám, kterým se podařilo ze spárů prostituce vymanit. Přesto se dostala do konfliktu se zákazníkem, který jí málem usmrtil.

Pavla pochází z Hodonína, vyučila se prodavačkou a nastoupila v čokoládovnách. Po hádce se šéfem, se Pavla rozhodla že odejde do Prahy. Ještě dnes si pamatuje okamžik, kdy v Praze vystoupila z vlaku na hlavním nádraží. Z počátku byla velmi překvapená a zmatená, ale brzy se dostala do společnosti lidí, kteří žijí na ulici. Netrvalo dlouho a Pavla se naučila jak na ulici přežít. Jak sama říká, nikdy netoužila být prostitutkou a sama tuto práci ani nevyhledávala, ale způsob života a okolnosti jí k tomu donutily. První zákazník za ní přišel a zeptal se jí jestli si jí může koupit. Pavla neměla ani ponětí, co slovo koupit v tomto kontextu znamená, ale brzy jí jedna žena na ulici zasvětila a Pavla zjistila, že prostituce je druh práce, který dokáže celkem vynášet. Od té doby Pavla veškerý svůj čas trávila na Karlově náměstí.

S prostitucí úzce souvisí drogy, kterým Pavla také podlehla. Průměrně se finančně spokojila s třemi zákazníky za den. Většinou jí vyšly peníze na nejzákladnější věci k přežití a na drogy.

Svůj nejhorší zážitek Pavla zažila když jí bylo kolem třiceti. Zákazník jí nabídnul 6000 korun za pohlavní styk. Odvezl jí osobním autem za Prahu, poblíž nejmenované vesnice v okolí Berouna. Poté u lesa zastavil a pobídl Pavlu aby vystoupila z auta. Aniž by Pavla

cokoliv řekla nebo zavedla k jakémukoliv rozporu, dostala ránu do obličeje, která ji položila k zemi. Úderem přišla Pavla o dva zuby a upadla do bezvědomí. Když se probudila, byla úplně nahá. Pavla se dopotácěla k silnici a stopla policejní auto, které projíždělo kolem. Skončila na pohotovosti, kde jí musely sešít hlavu. Důležité je, že Pavla přežila a byla schopná usvědčit sadistického pachatele. Po otřesném zážitku se přesto znovu postavila na ulici. Prostituci provozovala téměř 20 let.

Pavle velmi pomohlo občanské sdružení Rozkoš bez rizika. Pracovníci tohoto sdružení poskytly Pavle zdravotní prohlídku a založili registrační kartu. Pavla s „Rozkoší“ úzce spolupracovala, hrála dokonce v jejich divadelním spolku. Z prostředí ulice jí pomohla láska – láska k ženě. Ženy, které se živí prostitucí a žijí na ulici mohou po špatné zkušenosti s muži snadněji tíhnout k homosexualitě. Pavla žije se svou přítelkyní již sedm let. Bydlí společně na ubytovně a momentálně vydává oblečení pro Armádu spásy. Příběh Pavly končí dobře, nejen díky sdružení Rozkoš bez rizika, ale i díky odhodlání a lásce, kterou Pavla našla.

Kazuistika – Lenka

Tato kazuistika pojednává o dívce, která byla k prostituci nucena. Interní materiály jsem získala od pracovnice neziskové organizace La Strada.

Případová práce pojednává o třiatřicetileté dívce z Karlovarského kraje. Lenka vyrůstala sama se svojí matkou. Lenka patřila k dětem, kteří pocházejí z rozvrácené rodiny. Matka Lenku psychicky a fyzicky týrala, velmi často se stávalo, že Lenka byla svědkem matčiných sexuálních poměrů s cizími muži. Mnozí partneři, které si matka Lenky pozvala domů, Lenku sexuálně obtěžovali. Několikrát byla sexuálně zneužitá, jak sama přiznává poprvé v sedmi letech.

Když bylo Lence sedmnáct, seznámila se na jedné diskotéce s Petrou. V Petře našla Lenka přítelkyni. Petra zahrnovala Lenku láskou a pozorností, nabídla jí společné bydlení a zázemí. To bylo přesně to, co Lence v dosavadním životě velmi chybělo a na svou přítelkyni se velmi upnula. Lenka se rozhodla, že bude žít s Petrou a odstěhuje se od matky. Po jejím odchodu se snažila matku zkontaktovat, ale ta neměla absolutní zájem o své dceři něco vědět.

První tři roky byly harmonické. Vztah Lenky a Petry působil stabilně, Lenka měla dojem, že v Petře našla oporu a kompenzovala si tím svůj vztah s matkou. Po třech letech se do vztahu mezi Lenkou a Petrou připlétl muž. Jmenoval se Karel. Karel byl novým přítelem Petry. V tom okamžiku nastal mezi dívkami zlom. Petra začala Lence vyčítat kolik jí stojí peněz a jak narušuje soukromí mezi ní a Karlem. Lenka byla zmatená a nevěděla co má dělat.

Cítila že se musí postavit na vlastní nohy a intenzivně si začala shánět zaměstnání. S pouhým základním vzděláním to byl pro Lenku velký problém, tušila že se v této situaci nedokáže postarat sama o sebe. Po jednom večírku, který se odehrával s Petrou a jejím přítelem Karlem se Lenka probudila v cizím bytě. Byla velmi zesláblá a omámená. Měla dojem, že je pod silnými analgetiky. Po pár hodinách oznámil Karel Lence, že jim začne splácet své dluhy sexem. Od toho okamžiku se v bytě Karla začali denně střídát muži, kteří vyžadovali po Lence sex. Lenka nesměla vycházet z bytu, ven mohla pouze jednou týdně v doprovodu Karla. Její přítelkyně Petra přestala najednou existovat, Lenku ani jednou nenavštívila.

Za Lenkou začal často docházet stálý zákazník Radek. Mezi Radkem a Lenkou postupně vznikl vztah. Při jedné z Radkových návštěv se Lenka svěřila jak moc trpí a jak touží utéct. Radek měl strach cokoli podniknout, protože měl z Lenčina „ pasáka“ Karla strach. Asi po půl roce intenzivního přemlouvání Lenkou, Radek sehnal kontakt na organizaci La Strada. Díky jedné Karlovi nepozornosti, se Lence podařilo organizaci zkontaktovat. Sociální pracovníci ihned zmobilizovali síly a Radek odvezl Lenku do centra organizace. I tady nalézáme šťastný konec. La Strada poskytla Lence v anonymitě sociální služby a uvedla klientku do běžného života.

Kazuistika – Dominik

Ne všechny případové práce mají šťastný konec. Příběh Dominika je jedním z těch, které nekončí dobře. Tuto kazuistiku jsem sestavila z interních materiálů, které mi byly poskytnuty sociálním odborem.

Dominik měl celkem sedm sourozenců. Nejstarší Dominikův sourozenec dosáhl plnoletosti, nejmladší Dominikova sestra byla teprve novorozenec. Dominik byl druhý nejstarší, konkrétně o tři roky mladší než nejstarší bratr Tomáš. Vzhledem k velmi početné rodině se matka osmi dětí potýkala s velmi špatnou sociální situací. Děti trpěli podvýživou, novorozená Dominikova sestra byla krmena vodou smíchanou s moukou, celá rodina žila v jedné místnosti v absolutně nevyhovujících podmínkách. Dětský lékař, který vykovává novorozeneckou návštěvu oznámil orgánu sociálně – právní ochrany dětí, že děti žijí ve velmi nevyhovujících podmínkách. Během roku 1999 byli až na nejstaršího Tomáše odebrány děti z péče matky a byli umístěni do dětského domova.

Po nařízení ústavní výchovy bylo zahájeno soudní řízení na které se matky opakovaně nedostavila. Matka dětí si našla nového přítele a opět otěhotněla. Čtyři nejmladší Dominikovi sourozenci byli osvojeni, což zbytek starších sourozenců velmi těžce nesl. Dominik s třemi

mladšími sourozenci byli přemístěny do SOS vesničky, kde se jim dostávalo individuální péče. Dominik trpěl velkým pocitem viny, že nedokázal udržet rodinu pohromadě a začal trpět psychickými problémy. Ty se projevovaly silnými záchvaty vzteku a nevyzpytatelným chováním. Dominik se například z ničeho nic svlékl, nebo vykřikoval na lidi a několikrát vyhrožoval, že spáchá sebevraždu. Z toho důvodu byl přeložen do výchovně léčebného oddělení dětského domova. Toto oddělení se zabývá terapií dětí s psychickými problémy.

Po absolvování terapeutického pobytu byl převezený do dětského domova s Orlických horách, kde byli ostatní sourozenci. Přesto musel Dominik užívat nadále medikaci, neboť nebyl zcela psychicky v pořádku. Neustále se potýkal s problémy z dětství a vztahu s lidmi se bránil tím, že si na nikoho nevytvořil citovou vazbu. Jeho zbylí tři sourozenci neměli se začleněním do společnosti problém a aktivně si hledali kamarády.

Po nějaké době zaměstnal dětský domov nového vychovatele. Jmenoval se Petr, žil se svojí ženou s kterou nemohl mít děti. Petr se aktivně zajímal se svojí ženou a adopci. Petr s Dominikem k sobě našli cestu, vychovatel bral Dominika takového, jaký je. Ovšem po určité době Petr dostal jinou práci a jejich pouto se přetrhlo.

Když dosáhl Petr plnoletosti, odešel z dětského domova a začal pracovat jako prodavač. Už delší dobu pocítoval větší náklonnost k mužům a když poznal v hudebním klubu Jiřího, nepochyboval o tom že je homosexuál. Jiří mu nabídl bydlení a společný život.

Po nějaké době Dominik Jiřího omrzl a Dominik skončil na ulici a začal se živit prostitucí, přespával na různých ubytovnách a komunitách. Dominik si zvyknul na rychlý přísun peněz a prostituce ho bavila. Vypěstoval si imunitu vůči citovému prožívání a řešil tím hlavně svojí finanční situaci. Jednoduše řečeno, prostituce mu nevadila – bral jí jako zaměstnání jakékoliv jiné. Nikdy nekoketoval s myšlenkou, že by užíval drogy. Poslední zmínka o Dominikovi je taková, že navštívil dětský domov, kam přijel v luxusním autě, ještě s jedním mužem. Říkal, že se žíví podnikáním. Se svými sourozenci není v kontaktu. Více o Dominikovi není zmínka.

Přemýšlela jsem jakou část budu věnovat empirické části. Zda-li použiji dotazník, nebo rozhovor, po úvaze jsem dospěla k názoru, že nejlepší budou autentické zpovědi sexuálních pracovníků a pracovníc. Dle mého názoru je velmi zajímavý kontrast mezi jednotlivými příběhy. Pavla, Lenka i Dominik pocházeli z rozvrácených, sociálně slabých rodin, což bylo pro rozhodnutí být na ulici a provozovat prostituci, nebo k ní být donucen rozhodující.

Je dobré vědět, že existují organizace, které aktivně pomáhají svým klientům, kteří se ocitají na ulici, bojují s drogovou závislostí, a provozují sexuální služby za peníze.

Přesto je to vždy klient sám, který rozhoduje o své budoucnosti, o svém životě. Organizace které v tomto směru pomáhají se nesnaží někoho napravit, či změnit. Jen zkouší najít alternativu, jak pomoci svému klientovi. Proto je to vždy vůle a snaha klienta se svým dosavadním životem něco udělat.

Závěr

Po dopsání své bakalářské práce a návštěvě neziskových organizací ROZKOŠ bez RIZIKA a La Strada jsem dospěla k určitým závěrům.

Je těžké nalézt vhodnou definici pojmu prostituce. Tato práce nevznikla proto, abychom mohli úspěšně prostituci definovat, ale proto abychom pochopili, že je to sociální jev, který doprovází lidskou společnost od jejích počátků. Prostituci nelze zrušit, nebo zakázat. Spíše je podstatné, nalézt vhodný způsob možného provozování, za kterým by stálo zmírnění trestné činnosti spojené s násilím a organizovaným zločinem.

Důležitá v této oblasti je terénní sociální práce, která může nabídnout příslušnou odbornou pomoc. V tomto směru je stejně podstatná i prevence, s kterou je nutné začít co nejdříve, aby se dalo předcházet nežádoucím patologickým jevům. Většina prostituujících žen a mužů pochází z rozvrácených a sociálně slabých rodin.

K čemu prostituce je a proč je provozována je jasné. Hlavní motivací jsou peníze a proto pro ženy a muže, kteří prostituci provozují je těžké přestat. K takovému příjmu peněz by se jen těžko dostali. Málokdo, kdo prostituci provozuje říká, že ho jeho povolání těší, ale mnozí „sexuální pracovníci“ nic jiného neumí.

Rozhodně je dobře, že existují organizace, které nabízejí pomoc a pochopení. U nás je to ROZKOŠ bez RIZIKA, která kromě sociálního poradenství nabízí mimo jiné i poradenství zdravotní, díky kterému je možné se anonymně nechat testovat na HIV, zároveň toto sdružení poskytuje dobrovolné semináře ohledně pohlavních nemocí a vhodnou prevenci jak před nimi předcházet. Mezi další organizace patří La Strada, Bílý kruh nebo Dona, které se věnují hlavně obětem trestné činnosti.

Ohledně zákona o regulaci prostituce a legalizace jsem dospěla k těmto závěrům. Legalizace a regulace by se měla týkat pouze dobrovolné prostituce ve veřejných domech. K pouliční prostituci bych přistupovala represivně, měla být podle mého zakázána a postihována podle norem trestního práva. Jenom to mi připadá jako možné východisko, díky kterému by se dalo alespoň částečně předcházet před násilnou formou prostituce.

Přesto v posledních letech můžeme s radostí podotknout, že prostituce nenápadně ustupuje do pozadí. Ubývají pohraniční noční kluby, ženy které poskytují sexuální služby už nelemují okraje dálnic, tak jako tomu bylo dříve.

Resumé

Prostituce jako sociální jev v České Republice

Prostitution as a social phenomenon in the Czech Republic

Gabriela Csiszárová

Bakalářská práce pojednává o prostituci, jako o sociálním jevu ve společnosti. Věnuji se zde historii, ale i současnosti. Kladu velký důraz na právní stránku prostituce. V praktické části příkládám kasuistiky sexuálních pracovníků.

Summary

Prostituce jako sociální jev v České Republice

Prostitution as a social phenomenon in the Czech Republic

Gabriela Csiszárová

My bachelor work contents prostitution as social act in society. I deal with the history and also with the presence of prostitution and put important accent on legislative and legal part of this topic. In the practical part I enclose case report of sex workers.

Seznam použité literatury

VANÍČKOVÁ, E. Dětská prostituce. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-1138-9

SOCHŮREK, J. Vybrané kapitoly ze sociální patologie, II. Díl – Sociálně patologické jevy. Technická univerzita v Liberci, 2001. ISBN 80-7083-495-1

CHMELÍK, J. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6

BROUK, B. Lidská duše a sex. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0406-X

RINGDAL N.J. Nejtěžší povolání světa. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 1051-157-2000

MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-310-9

MATOUŠEK, O., KODÝMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J., Sociální práce v praxi. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-x

ČECH, S., ŘEZNÍČEK, M., Zločin kolem nás (Průvodce světem kriminality, prostituce, drog, hazardních her a pašeráctví). Praha: Malentrich, 1997. ISBN 32-013-97

URBAN, I., DUBSKÝ, J., Sociální deviace. Praha: Aleš Čeněk., 2008. ISBN 970-80-7380-133-5

BASSERMANN, L. Nejstarší řemeslo světa: kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0363-9

MOOSOVÁ, L. Poprvé a pořád znovu. Praha: Rybka publisher, 2005. ISBN 80-81182-82-X

WEISS, P. Sexuální zneužívání dětí. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0929-5

Internetové zdroje

www.pohlavni-choroby.cz

www.rozkosbezrizika.cz

www.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2005/navrh.pdf

www.praha.eu

www.nivinky.cz

www.strada.cz

www.idnes.cz

Přílohy

Příloha A – Adresy nevládních organizací

Příloha B – Dotazník

Příloha A

ROZKOŠ bez RIZIKA:

Bolzanova 1, Praha 1, 110 00

Tel: 224 234 453

Email: polakova@rozkosbezrizika.cz

www.rozkosbezrizika.cz

La Strada Česká republika o.p.s: P. O. Box 305, Praha 1, 111 21

Tel: 222 721 810

Email: lastrada@strada.cz

www.strada.cz

Bílý kruh bezpečí:

U Trojice 2, Praha 5, 150 00

Tel: 257 317 100

Email: bkb.praha@bkb.cz

www.bkb.cz

DONA:

Dona linka: +420 251 51 13 13

(zřizovatel je Bílý kruh bezpečí)

Projekt ŠANCE o.s.:

Ve Smečkách, 28, Praha 1, 101 00

www.sance.cz

Příloha B

Dotazník, na který odpovídaly prostitutky v rámci jejich názoru na zákon o regulaci prostituce.

1. V jakém roce jste se narodila.....?

2. Jaké jste národnosti?.....?

3. Kolik máte dětí?.....?

4. jste: svobodná.....1

vdaná.....2

rozvedená.....3

jiné.....4

5. Ví někdo z Vašich známých čím se živíte? ne.....1

ano.....2

Vypište, kdo o tom ví?.....

6. Kde převážně pracujete?

na ulici.....1

v klubu.....2

Eskort služba.....3

na privátu.....4

jinde, vypište.....

7. Hlavní ustanovení: Od všech, kdo poskytují sexuální služby, se bude vyžadovat oprávnění k provozování prostituce. Napište, co si o tom myslíte?.....

.....

8. Místo, kde se o udělení žádá: Na obecním úřadě ve správním obvodu, kde pracujete. To znamená, že pracujete např. v Mouline Rouge, žádáte i Oprávnění na Úřadu Brno – Střed. Byl by to pro Vás problém?

Ne.....1

Ano.....2

Pokud ano, proč?.....

9. Veškeré osobní údaje: Jméno, příjmení, rodné číslo, nebo datum narození, bydliště a místo podnikání. Byl by pro Vás problém toto uveřejnit?

Ne.....1

Ano.....2

Pokud ano, proč?.....

10. Způsobilost k právním úkonům: Byl by to pro Vás problém?

Ne.....1

Ano.....2

Pokud ano, proč?.....

11. Výpis z evidence Rejstříku trestů, nebo rovnocenný doklad vydaný ve státě, jehož jste občankou nebo kde jste byla naposled. Doklad nesmí být starší jednoho měsíce. Byl by to pro Vás problém?

Ne.....1

Ano.....2

Pokud ano, proč?.....

12. Potvrzení od lékaře, že jste zdravá. Byl by to pro Vás problém?

Ne.....1

Ano.....2

Pokud ano, proč?.....

13. Doklad o tom, že jste v České republice zdravotně pojištěna. Byl by to pro Vás problém?

Ne.....1

Ano.....2

Pokud ano, proč?.....